

Література:

1. Кисельова О.Б. Активізація колективної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх педагогів засобами технології картування мислення. Фізико-математична освіта : Науковий журнал. Суми, 2018. Вип. 4(18). С. 65–70.
2. Новак Дж., Каньяс А. Теорія, що лежить в основі концептуальних карт і способи їх побудови та використання. Пенсакола, Флорида: Флорида інститут людського і машинного пізнання. 2008.
3. Тихонова Т. Інновації в закладі освіти: сутність, нормативне забезпечення, методика організації. Вересень. 2022. Том 1. No (92). С. 74–83.
4. Тулашвілі Ю., Олексів Н. Інтенсифікація навчальної діяльності інженерів-педагогів комп'ютерного профілю за допомогою інтелект-карт. Педагогічний часопис Волині. 2016. С. 46–51.

УДК 378.147.01

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В КОМУНІКАТИВНОМУ НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Комар О.С, старший викладач
Уманський державний педагогічний університет імені Павла
Тичини*

Під час викладання англійської мови популярними є різні методи та підходи. Кожен метод чи прийом має певні переваги та недоліки. Освітiani

та вчителі постійно знаходяться в пошуку нових методичних інструментів для цікавого та ефективного вивчення іноземної мови здобувачами освіти.

CLT - це підхід до викладання іноземної мови, який підкреслює взаємодію як засіб, і як кінцеву мету вивчення мови. Його також називають "комунікативним підходом до викладання іноземних мов".

Ефективне викладання - це не про метод. Йдеться про розуміння та реалізацію принципів комунікативного навчання. CLT можна розуміти як набір принципів, що стосуються основних цілей викладання мови.

CLT - це про те, як студенти вивчають мову, які види діяльності в класі є посильними та ефективними, а також ролі вчителя та учня в класі. CLT має на меті визначити: спосіб навчання учня, види діяльності в класі, найкращі умови для навчання, а також роль вчителя та учнів у навчальному середовищі.

Витоки комунікативного навчання мови (CLT) слід шукати у змінах у британській традиції викладання мови, що відбулися наприкінці 1960-х років. До того часу основним британським підходом до викладання англійської мови як іноземної було ситуативне навчання, під час якого мова вивчалася шляхом відпрацювання базових структур у значущих ситуативних видах діяльності.

Плануючи мовний курс, необхідно сформулювати зміст курсу, продумати, яку лексику та граматику викладати на початковому, середньому та просунутому рівнях, а також про те, які навички та мікронавички викладати і в якій послідовності. Рішення щодо цих питань належать до етапу розробки навчальних планів або курсів, тобто методики. У викладанні мов відбулося багато змін за останні 50 років, змін в уявленнях про розробку навчальних планів і методику, і саме CLT спонукало до переосмислення підходів до розробки та методології навчальних програм.

Тенденції у викладанні англійської мови за останні 50 років можна умовно розділити на три етапи:

Етап 1 - традиційні підходи (до кінця 1960-х років)

Етап 2 - класичне комунікативне викладання мови (1970-1990-ті роки)

Етап 3 - сучасне комунікативне викладання мов (кінець 1990-х - дотепер)

Традиційні підходи до викладання мови надавали пріоритет граматичній компетентності як основі володіння мовою. Вони ґрунтувалися на переконанні, що граматику можна вивчити за допомогою прямого викладання та цей підхід до викладання граматики був дедуктивним: студентам представляли граматичні правила, а потім давали можливість практикувати їх використання, на відміну від індуктивного підходу, коли учням дають приклади речень, що містять граматичне правило, і просять їх опрацювати самостійно. Після того, як базового рівня володіння мовою було досягнуто за допомогою усного тренування та контрольованої практики, вводилися чотири навички навчання, як правило, в послідовності говоріння, аудіювання, читання та письма [4; С. 14].

Найчастіше використовувалися такі методи, як запам'ятовування діалогів, формат запитань і відповідей, вправи на підстановку слів, а також різні форми вправ на розвиток навичок говоріння та письма. Велика увага приділялася правильній вимові та точному засвоєнню граматики, оскільки передбачалося, що якщо студенти припускаються помилок, то вони швидко стануть постійною частиною їхнього мовлення. Методики, що базуються на цих припущеннях, включають аудіо-лінгвістику, також відому як аудіо-лінгвальний метод, і структурно-ситуативний підхід, також відомий як ситуативне навчання мови.

У 1970-х роках почалася реакція на традиційні підходи до викладання мови, яка незабаром поширилася по всьому світу, оскільки старі методи, такі як аудіо-лінгвізм та ситуативне викладання мови втратили свою актуальність. Для того, щоб використовувати мову в реальній комунікації, була необхідна добре сформована комунікативна компетентність. Це було значно ширше поняття, ніж граматична компетентність. Комунікативне викладання мови викликало великий ентузіазм і хвилювання, коли воно вперше з'явилося як новий підхід до викладання мови в 1970-х і 1980-х роках, і вчителі іноземних мов та навчальні заклади в усьому світі незабаром почали розробляти свої методики викладання, навчальні плани та матеріали для занять [4; 16]. При плануванні мовних курсів на основі комунікативного підходу, граматики більше не була відправною точкою. Потрібні були нові підходи до викладання мови.

Починаючи з 1990-х років, комунікативний підхід набув широкого впровадження, оскільки він описує набір дуже загальних принципів, що ґрунтуються на понятті комунікативної компетентності як мети викладання іноземної мови, а також комунікативної програми та методики як способу досягнення цієї мети. Комунікативне викладання мови продовжувало розвиватися разом із розвитком нашого розуміння процесів вивчення другої мови як іноземної. Сучасна теорія і практика комунікативного викладання мови спирається на низку різних освітніх парадигм і традицій. Оскільки вона спирається на низку різноманітних джерел, не існує єдиного або узгодженого набору практик, які характеризують сучасне комунікативне викладання іноземних мов [4; 18]. Сьогодні під комунікативним викладанням мови скоріше розуміють набір загальновизнаних принципів, які можна застосовувати по-різному, залежно від контексту викладання, віку здобувачів, їхнього рівня, цілей навчання тощо.

Важливими характеристиками або принципами CLT є:

- Цілі занять зосереджені на всіх компонентах комунікативної компетентності;
- Мовні техніки призначені для залучення студентів до прагматичного, автентичного, функціонального використання мови для осмислених цілей;
- Плавність і точність мовлення;
- Широкий підхід до навчання, а не фіксований метод викладання;
- Спілкування відбувається через постійну взаємодію;
- Вимагає переговорів та співпраці між учнями;
- Вправи на основі вільного володіння мовою та точності;
- Розвиток мовних функцій у різноманітних контекстах;
- Створення реальних життєвих ситуацій в аудиторії [3; С. 58].

Цілями комунікативного викладання мови є граматична компетентність, яка відноситься до нашої здатності робити і формувати хороші речення з дотриманням граматичних правил та комунікативна компетентність, яка стосується нашої здатності продукувати хороше мовлення залежно від ситуації, мети, середовища, учасників і типів текстів.

CLT (Communicative Language Teaching) має декілька особливих переваг. По-перше, це допомагає учневі взаємодіяти та спілкуватися змістовно. Ефективні навчальні завдання та вправи в класі спонукають студентів обговорювати зміст. Результатом якісної комунікації є опрацювання студентами актуального, цілеспрямованого, цікавого та захоплюючого матеріалу. Спілкування потребує використання декількох мовних навичок або компетентностей. Вивченню мови сприяють індуктивні чи дослідницькі вправи, які допомагають учням зрозуміти основні правила використання та організації мови, а також аналіз та рефлексія мови. Крім того, вивчення мови передбачає творче використання мови та метод спроб і помилок. Учні знаходять свої власні шляхи до

вивчення мови, рухаючись вперед залежно від своїх потреб та мотивації. Успішне вивчення мови вимагає використання ефективних стратегій навчання та спілкування. Викладач у мовному класі виступає як фасилітатор, а клас стає спільнотою, де учні навчаються через співпрацю та обмін досвідом. Крім CLT, існують дві сучасні методики, що розширюють його принципи.

Навчання на основі змісту (Content - Based Instruction, CBI):

- Люди вивчають мову більш успішно, коли вони використовують мову як засіб отримання інформації, а не як самоціль
- Зміст забезпечує цілісну структуру, яка може бути використана для зв'язку та розвитку всіх мовних навичок.
- Інструкція, заснована на змісті, як основа для роботи.
- CBI як головний принцип для всього курсу.
- CBI як курс, що готує студентів до викладання в загальноосвітній школі.
- CBI як обґрунтування використання англійської мови як засобу викладання деяких шкільних предметів.
- CBI як основа для комерційних матеріалів з англійської мови професійного спрямування [1; С. 15].

Навчання на основі завдань (Task – Based Instruction, TBI):

- TBI стверджує, що граматику та інші аспекти комунікативної компетентності можна розвивати як побічний продукт залучення учнів до виконання інтерактивних завдань. У TBI доцільно розрізняти два типи завдань.
- Це спеціально розроблені завдання в класі, які мають на меті вимагати використання певних видів мовленнєвих навичок, наприклад, граматичних та лексичних.

Кандлін пропонує шість типів завдань як основу для ТВІ: завдання на складання списку; сортування та впорядкування; порівняння; вирішення проблем; обмін особистим досвідом; творчі завдання [2; С. 9].

Діапазон типів вправ і видів діяльності, сумісних з комунікативним підходом, є необмеженим, за умови, що такі вправи дають змогу студентам досягти комунікативних цілей навчальної програми, залучають їх до спілкування та вимагають використання таких процесів, як обмін інформацією, обговорення та взаємодія. Заняття в класі часто зосереджені на виконанні завдань, які опосередковані мовними засобами та обміном інформацією.

Таким чином можемо дійти висновку, що комунікативний підхід надає більше простору для індивідуальної інтерпретації та варіацій навчання іноземної мови. Однак, його впровадження може бути складним завданням навіть для досвідчених викладачів, оскільки вимагає гнучкості та вільного володіння мовою. Комунікативно спрямовані моделі навчальних планів, типи вправ та занять можуть отримати широку підтримку у майбутньому, що надасть CLT статусу, подібного до інших методів навчання. Активне впровадження CLT є способом покращити якість викладання англійської мови, забезпечуючи здобувачам більші можливості комунікації та більш активну участь у процесі навчання.

Література:

1. Brown, H. D. English language teaching in the "post-method" era: Toward Better diagnosis, treatment, and assessment. In J. C. Richards & W. A. Renandya (Eds.), *Methodology in language teaching: An anthology of current practice*. Cambridge: *Cambridge University Press*. 2017. P. 9 - 18.
2. Candlin C. *Toward Task-Based Language Learning* My (Eds.), Oxford: Oxford University Press. 1987. P. 5 - 22.
3. Larsen-Freeman, D. *Techniques and principles in language teaching* (2nd ed.). New York: Oxford University Press. 2000. 318p.
4. Richards, J. c., & Rodgers, T. *Approaches and methods in language teaching: A description and analysis* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press. 2001. 90p.